

קרבן הפסח - מבית לחבורה הרב ד"ר יצחק ברנד (שיעור מס' 134)

- 1 חזקוני יב, מו בבית אחד יאכל - לפי הפשט בבית, שכל אחד ואחד בית אב יהא נאכל, ולא ישלחו ממנו מנות איש לרעהו שאין
- 2 זה דרך חפזון, אלא דרך בני אדם הקבועים על הסעודה. אי נמי: פן יפגע בהם המשחית. וכן כתוב: ואתם לא תצאו איש מפתח
- 3 ביתו עד בוקר.
- 4 רמב"ן יב, כא-כב והענין לומר, שהזהיר הכתוב את ישראל במצרים שלא יצאו מפתח ביתם בלילה ההוא, לפי שהקב"ה עובר
- 5 במצרים כמלך שעובר ממקום למקום וספקלטורים לפניו, שלא יפגע בו אדם ולא יסתכל בו, כענין ובא ה' אלהי כל קדושים עמך
- 6 (זכריה יד ה), וכן והיה בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור (להלן לג כב), להגין עליו משרפים ופמליא של מעלה.
- 7 אברבנאל יב, כא... והזהירם עוד שעם היותם בוטחי' בה' בזה הנה לא יעצרו כח בלילה ההוא לצאת מביתם וללכת בתוך העיר,
- 8 וזה לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, רוצה לומר שלא יצאו מהבתים מפני המצריים, כדי שלא יראו אותם בעת קלקלתם ומות
- 9 בכוריהם, ויחרחרו ריב עמהם, לאמר: אתם המיתם את עמנו. לכן, לא יצאו מן הבית עד הבקר שיצאו לדרכם, כדי שלא ירשיעו
- 10 המצריים עמהם. וגם צוה כדי שאותו לילה יתעסקו כולו במצות הפסח, ולא יפנו אל דבר אחר. וכפי דעת חז"ל (ש"ר פ"ז) שנמולו
- 11 באותו לילה תהיה הסבה, כדי שלא יזיקם האויר, כי הנמול בצאתו לאויר הלילה ביום המילה - יסתכן מאד... ויש מהמפרשים
- 12 שכתבו, שצוה ה' לישראל שלא יצאו איש מפתח ביתו עד בקר, כדי שלא ירך לבבם בראותם הבכורות המתים במגפה, וגם כדי
- 13 שלא יהיו נפוצי' מכאן ומכאן לעת הנסיעה והיציאה ממצרים, אבל שיהיו כלם נמצאים ומזומנים שם באופן שיצאו כלם יחד...
- 14 יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, ספר שלישי, ה, שורה 248, מהדורת שליט, עמ' 98 שם לנו משה לחוק להקריב... את
- 15 הקרבן הקרוי פסח... הננו מביאים אותו לפי בתי אב...
- 16 רשב"ם שמות יב, ג לבית אבות - משפחות (בכ"י: משפחת) בית אחד רגילים לאכול יחד בבית אחד, כי הפסח לא יאכל בשני
- 17 בתים, דכת' שה לבית, בבית אחד יאכל.
- 18 אברבנאל יב, מג וגם זה פירשו חז"ל, שאין הכוונה שבבית אחד יאכל הפסח כמשמעו, כי הנה כתוב על הבתים אשר יאכלו
- 19 אותו בהם, אבל פירש בבית אחד הוא בחבורה אחת, והוא כמו ושמחת אתה וביתך, שר"ל המתקבצים עמך, והענין שלא יעשו עליו
- 20 הנמנים שתי חבורות ויחלקו אותו. וגם זה כבר נרמז... באמרו שה לבית, כי בית נאמר על המשפח', ולכן תמצא שכאשר הגיד משה
- 21 המצוה הזאת לזקנים, אמר להם במקום: 'איש שה לבית אבות שה לבית', 'משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם', הרי שהמשפחה
- 22 היא הבית.
- 23 תרגום אונקלוס, שמות יב, מו בחבורא חדא יתאכיל לא תפקון מן ביתא מן בשרא לברא וגרמא לא תתברון ביה.
- 24 תרגום המיוחס ליונתן, שם פְּחֻבֹרָא חֻדָּא יְתְאָכֵל לָא תְפָקוֹן מִן בֵּיתָא מִן בְּשָׂרָא בְּרַ מְחֻבֹרְתָא וְלֹא לְמִשְׁרָא דוֹרוֹנִין גְּבַר לְחֻבְרִיָּה...
- 25 מכילתא דר' שמעון בר יוחאי, שמות יב, ד (מהדורת אפשטיין-מלמד, עמ' 9-10) ולקח הוא - מלמד שכל חבורה וחבורה
- 26 לוקחת לעצמה. מיכאן אמרו אין שוחטין פסח לכתחלה על היחיד, שנאמר: לא תוכל לזכות את הפסח באחד (דב' טז ה), דברי ר'
- 27 יהודה. ר' יוסי אומ' פעמים שהוא אחד ושוחטין אותו עליו פעמים שהן עשרה ואין שוחטין אותו עליהן. הא כאיזה צד אחד ויכול
- 28 לאכלו שוחטין אותו עליו עשרה ואין יכולין לאכלו אין שוחטין אותו עליהן שלא יביאו את הפסח לידי פסול.
- 29 משנה, זבחים ה, ח (~ תוספתא פסחים ה, ב) הפסח אינו נאכל אלא בלילה... עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו...
- 30 רמב"ם, קרבן פסח ב, א (עפ"י בבלי פסחים עח, ב) אין שוחטין את הפסח אלא למנויו שנאמר תכוסו על השה מלמד שמתמנים
- 31 עליו כשהוא חי, ואלו המתמנים על הפסח הם הנקראים בני חבורה.
- 32 מכילתא דרבי ישמעאל, פסחא, טו (מהדורת הורביץ-רביץ, עמ' 54-55) בבית אחד יאכל. בחבורה א' הכתוב מדבר. אתה אומר
- 33 בחבורה א' או אינו אלא בבית אחד כמשמעו. כשהוא אומר: על הבתים אשר יאכלו אותו בהם, הא למדנו שהוא נאכל בבתים
- 34 הרבה, הא מה ת"ל: בבית אחד יאכל - בחבורה אחת. מכאן אמרו: הפסח נאכל בשני מקומות, ואין נאכל בשתי חבורות. רבי

קרבן הפסח - מבית לחבורה הרב ד"ר יצחק ברנד (שיעור מס' 134)

- 35 שמעון בן יוחאי אומר: בשני מקומות כיצד? היו בתוך הבית ובקעה עליהם הקורה ויוצאים לחוץ. היו בחצר וירדו גשמים עליהם
- 36 ונכנסו בתוך הבית נמצאו אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות.
- 37 תוספתא, פסחא ו, יא, מהדורת ליברמן, עמ' 175 אף על פי שנ' בבית אחד יאכל, אוכלין אותו בחצרותיהן ובגנותיהן. מה ת"ל
- 38 בבית אחד יאכל? בחבורה אחת. ר' שמעון אר': הרי שהיו יושבין ואוכלין וראו נחש או עקרב עוקרין אילו את פסחיהן ואוכלין
- 39 אותו במקום אחר, שנא': על הבתים אשר יאכלו אותו בהם. אם כן למה נאמ': בבית אחד יאכל? שלא יהוא שתי חבורות אוכלות זו
- 40 כנגד זו.
- 41 מכילתא דרבי ישמעאל, פסחא, טו (מהדורת הורביץ-רבין, עמ' 55) לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה וגו' - חוץ לחבורה. אתה
- 42 אומר חוצה חוץ לחבורה, או אינו אלא חוץ לבית? ת"ל חוצה - חוץ לאכילתו. הא אם הוציא עבר על מצוה. שומע אני יהא כשר,
- 43 והדין נותן: הואיל ושלמים קדשים קלים והפסח קדשים קלים, אם למדת על שלמים אם הוציאן לחוץ פסלן, אף הפסח אם הוציאו
- 44 לחוץ פסלו. הא מה ת"ל? לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה - חוץ לחבורה.
- 45 תוספתא פסחא, ד, ג, מהדורת ליברמן, עמ' 160 השוחט את הפסח על החמץ בארבעה עשר עובר בלא תעשה. פסח עצמו כשר
- 46 ויוצא בו ידי חובתו בפסח... במי דברים אמורים? בזמן שיש חמץ לאחד מבני חבורה. אין חמץ לאחד מבני חבורה - פטור.
- 47 מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי כב, ל, עמ' 214 מנין לבשר קדשים שיצא חוץ לקלעים ובשר קדשים קלים שיצא חוץ לחומת
- 48 ירושלם ובשר פסח שיצא חוץ לחבורה שהן בלא תעשה ת"ל ובשר בשדה וּבְשֵׂר בְּשָׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ... (שמות כב, ל)
- 49 בבלי, פסחים פה, ב מחבורה לחבורה מנין? - דתניא: לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה. אין לי אלא מבית לבית, מחבורה
- 50 לחבורה מנין? תלמוד לומר חוצה - חוץ לאכילתו. חוץ לאכילתו - מינכן 6 (חוץ לאכילתו); אוקספורד, ותיקן 109 (חוצה לאכילתו); ביהמ"ד
- 51 לרבנים, קולומביה (חוץ למקום אכילתו). **תן** חוצה לאכילתו - מינכן 95 (תן חוצה לאכילתו); ותיקן 125, ותיקן 134 (תן חוצה לאכילתו).
- 52 רש"י: חוּלָה - קרל יתירל הוא, למילף חוץ לחבורה אכילתו. תן חוּלָה - לא גרסינן תן.
- 53 רמב"ם, קרבן פסח פרק ט הלכה ג שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד צריכה כל חבורה מהן לעשות לה היקף, שנאמר: מן
- 54 הבשר חוצה, מפי השמועה למדו שצריך ליתן לו חוצה למקום אכילתו. ואלו הופכין את פניהן אילך ואוכלין ואלו הופכין את פניהן
- 55 אילך ואוכלין, כדי שלא יראו מעורבים.
- 56 תוספתא, פסחא ז, י, מהדורת ליברמן, עמ' 179 בני חבורה שהיה אחד בהן שהיו ידיו רפות רשאי לומר לו טול חלקך שלך ולא
- 57 מפני שהוא פסח, אלא אף בני חבורה שעשו סבול, והיה בהן אחד שהיו ידיו רפות, רשאי לומר לו טול חלקך שלך...
- 58 תוספתא, פסחא ח, ו, מהדורת ליברמן, עמ' 185 אין עושין חבורה של נשים ועבדים וקטנים, שלא לרבות את התפלה.
- 59 רמב"ם, קרבן פסח ב, ד אין עושין חבורה נשים ועבדים או קטנים ועבדים מפני שלא תהיה קלות ראש ביניהן, אבל עושים חבורה כלם נשים
- 60 אפילו בפסח שני, או כולה עבדים...
- 61 מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא פסחא, טו, עמ' 56 כל עדת ישראל. למה נאמר? לפי שהוא אומר: משכו וקחו לכם צאן
- 62 למשפחותיכם וגו', יכול כשם שפסח מצרים אינו כשר אלא למשפחה, אף פסח דורות אינו כשר אלא למשפחה, ת"ל: כל עדת
- 63 ישראל - מגיד שפסח דורות בא בערבוביא.
- 64 מכילתא ד' שמעון בר יוחאי יב, מו, עמ' 36 על הבתים אשר יאכלו אותו בהם - מכלל שנ': בבית אחד יאכל (שמ' יב מו), מלמד
- 65 שאין פסח מצרים נאכל, אלא בבית אחד...
- 66 ספורנו דברים טז, ה לא תוכל לזבוח את הפסח. אף על פי שפסח מצרים נעשה בזולת מזבח ובזולת מקדש, לא יעשה כן לדורות.
- 67 מכילתא דרבי ישמעאל, פסחא, יח, עמ' 74 אם היתה חבורה של חכמים או של תלמידים, צריכים לעסוק בהלכות פסח עד חצות.